

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W MIKOŁAJKACH
z dnia ...**

**w sprawie przyjęcia „Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych
w Gminie Mikołajki na lata 2026-2030”**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j.: Dz.U.2025 poz.1153 z późn. zm.) oraz art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j.: Dz.U.2025 poz. 1214 z późn. zm.), Rada Miejska w Mikołajkach uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się lokalny program społeczny pod nazwą „Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w Gminie Mikołajki na lata 2026- 2030”, którego treść stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

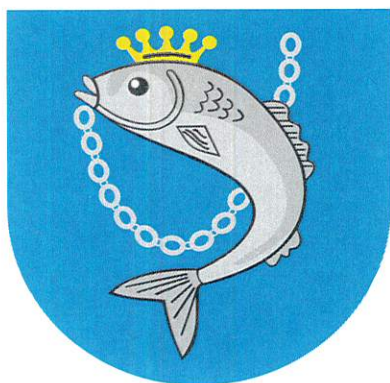
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Mikołajki.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Uwag formalno-prawnych
nie wnoszę
RADCA PRAWNY
Dawid Zawadzki

10

**Lokalny Plan
Deinstytucjonalizacji Usług
Społecznych Gminy Mikołajki
na lata 2026-2030**

SPIS TREŚCI:

WYKAZ SKRÓTÓW

WPROWADZENIE

I. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Wnioski i potrzeby

Obszar 1 – Osoby starsze

Obszar 2 – Osoby z niepełnosprawnościami

Obszar 3 – Osoby w kryzysie bezdomności

Obszar 4 – Osoby z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie psychicznym

Obszar 5 – Rodzina z dziećmi, w tym z dziećmi z niepełnosprawnością

II. CZĘŚĆ OPERACYJNA

Cele horyzontalne

Realizacja deinstytucjonalizacji usług społecznych

III. CZĘŚĆ MONITORINGU

WYKAZ SKRÓTÓW

BUR	BAZA USŁUG ROZWOJOWYCH
CUS	CENTRUM USŁUG SPOŁECZNYCH
DPS	DOM POMOCY SPOŁECZNEJ
EFRR	EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
EFS+	EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY PLUS
FEWiM	FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA WARMII I MAZUR NA LATA 2021-2027
JST	JEDNOSTKA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
OPS	OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ
PCPR	POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE
PES	PODMIOT EKONOMII SPOŁECZNEJ
ROPS	REGIONALNY OŚRODEK POLITYKI SPOŁECZNEJ
RPDI	REGIONALNY PLAN ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH I DEINSTYTUCJONALIZACJI
ŚDS	ŚRODOWISKOWY DOM SAMOPOMOCY
UTW	UNIwersytet Trzeciego Wieku
WTZ	WARSZTAT TERAPII ZAJĘCIOWEJ
ZAZ	ZAKŁAD AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ

Realizacja polityki spójności Unii Europejskiej na lata 2021-2027, w odniesieniu do Polski (dokument z 30 czerwca 2022 r.), wyznacza strategiczny kierunek transformacji systemu wsparcia społecznego, polegający na deinstytucjonalizacji usług. Proces ten implikuje dążenie do zwiększenia ich dostępności oraz systematyczne przesunięcie akcentu z opieki rezydencjalnej (świadczonej w placówkach) na formy wsparcia zintegrowane ze środowiskiem lokalnym. Ramy operacyjne dla tego przejścia tworzy Krajowa Strategia Rozwoju Usług Społecznych do 2035 r. (przyjęta 15 czerwca 2022 r.), która jako kluczowy instrument wdrażania wskazuje opracowywanie lokalnych i regionalnych planów deinstytucjonalizacji. W odpowiedzi na te wytyczne oraz zgodnie z Ogólnopolskimi Wytycznymi w Zakresie Tworzenia Lokalnych Planów Deinstytucjonalizacji (MRPiPS, luty 2024), Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołajkach opracował „Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Gminy Mikołajki na lata 2026-2030”.

Usługi społeczne stanowią fundamentalny komponent polityki społecznej jednostki samorządu terytorialnego. Są one odpowiedzią na wielowymiarowe wyzwania współczesności, w tym: procesy demograficzne (starzenie się społeczeństwa), przemiany na rynku pracy, wzrost zapotrzebowania na wsparcie w samodzielnym funkcjonowaniu (szczególnie wśród osób z niepełnosprawnościami), ewolucję struktur rodzinnych oraz pojawianie się nowych form i ryzyk wykluczenia społecznego. Zapewnienie powszechnego dostępu do wysokojakościowych usług społecznych ma bezpośredni, pozytywny wpływ na podniesienie jakości życia jednostek i rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem grup narażonych na marginalizację (m.in. osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, migranci, rodziny i dzieci w pieczy zastępczej, osoby doświadczające kryzysów: psychicznego, bezdomności, uzależnień i przemocy).

Deinstytucjonalizacja jest zdefiniowana jako proces systemowej transformacji, polegający na przechodzeniu od modelu opieki instytucjonalnej do środowiskowego modelu świadczenia usług. Proces ten ma charakter ewolucyjny i realizowany będzie poprzez stopniowe wdrażanie nowych form wsparcia oraz tworzenie punktów ich świadczenia w społeczności lokalnej. Celem jest wypełnienie luki funkcjonalnej między opieką domową a całodobową opieką rezydencjalną. Jednym z kluczowych narzędzi realizacji tego procesu na poziomie gminnym może być utworzenie Centrum Usług Społecznych (CUS) jako zintegrowanej platformy oferującej dostęp do usług społecznych dla wszystkich mieszkańców. Spodziewanymi efektami deinstytucjonalizacji są: redukcja liczby osób kierowanych do domów pomocy społecznej oraz optymalizacja związanych z tym kosztów ponoszonych przez gminę.

TABELA 1 : Współodpłatność gminy za pobyty osób w domach pomocy społecznej

Liczba osób z gminy Mikołajki przebywająca w dps, za którą gmina ponosiła odpłatność. Odpłatność gminy za umieszczone osoby	2021	2022	2023	2024	2025
	35	37	39	34	39
	685.502 zł	783.187 zł	1.047.330 zł	1.107.874	1.588.938 zł

Dane: MGOPS Mikołajki

Przedmiotowy Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji został opracowany przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołajkach we współpracy z jednostkami organizacyjnymi Urzędu Miasta i Gminy. Jego ogólny, strategiczny charakter umożliwia zaplanowanie procesu deinstytucjonalizacji w sposób uporządkowany i strukturalny, z

wykorzystaniem dostępnych środków finansowania europejskiego, krajowego i samorządowego. Założenia Planu wywodzą się z przeprowadzonej diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych, uwzględniając zapotrzebowanie na konkretne świadczenia w różnych grupach docelowych.

Cele strategiczne Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Gminy Mikołajki obejmują:

1. Określenie kierunków rozwoju usług społecznych i zdrowotnych oraz ścieżki deinstytucjonalizacji na poziomie lokalnym.
2. Powiązanie dostępnych źródeł finansowania (w szczególności funduszy europejskich, a także środków rządowych i samorządowych) z regionalnymi celami w obszarze usług społecznych i deinstytucjonalizacji.
3. Koordynację działań pomiędzy różnymi jednostkami samorządu lokalnego i wojewódzkiego, z uwzględnieniem potencjału oraz zasobów sektora obywatelskiego i partnerów społecznych.

Samorząd Gminy Mikołajki wraz z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej będą inicjować i wspierać działania w dziedzinie usług społecznych, pomocy społecznej, ekonomii społecznej oraz aktywnej integracji, mające na celu poprawę efektywności i koordynacji interwencji na poziomie lokalnym. Planowana jest ścisła współpraca z podmiotami ekonomii społecznej (PES) i organizacjami pozarządowymi (NGO), szczególnie tymi zaangażowanymi w świadczenie usług społecznych oraz działania na rzecz integracji społecznej. Kluczowym elementem wdrożenia będzie wzmacnianie potencjału instytucjonalnego, organizacyjnego i kompetencyjnego podmiotów świadczących usługi. Ponadto, Plan zapewnia spójność zidentyfikowanych potrzeb gminy z usługami wskazanymi w Warmińsko-Mazurskim Planie Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2026-2028.

I. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

WNIOSKI I POTRZEBY

Obszary interwencji wyodrębnione w Lokalnym Planie Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Gminy Mikołajki na lata 2026-2030 są zbieżne m.in. z obszarami wynikającymi ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Mikołajki i obejmują:

1. Osoby starsze,
2. Osoby z niepełnosprawnościami,
3. Osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone bezdomnością,
4. Osoby z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie psychicznym,
5. Rodzina z dziećmi, w tym z dziećmi z niepełnosprawnością.

Z pomocy społecznej w 2025 roku korzystało 597 osób (773 osób w rodzinach) , co stanowiło ok 10 % wszystkich mieszkańców gminy. W roku oceny, w stosunku do 2021 roku, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zwiększyła się o 18 osób.

Natomiast liczba rodzin, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej zwiększyła się w stosunku do roku poprzedniego o 29 osób.

W przypadku długotrwale korzystających z pomocy społecznej ich liczba osiągnęła poziom 119 osób, co oznaczało wzrost w stosunku do roku 2021 o 6 osób.

W gminie Mikołajki najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez ośrodek pomocy społecznej w 2025 roku było: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała i ciężka choroba, wielodzietność.

Tabela 2: Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2021	579	843
2022	541	754
2023	592	787
2024	568	741
2025	597	773

Dane: MGOPS w Mikołajkach

OBSZAR 1 – OSOBY STARSZE

Wybrane wnioski z diagnozy pod kątem rozwoju usług społecznych:

1. W strukturze wiekowej mieszkańców gminy Mikołajki rośnie odsetek osób w wieku poprodukcyjnym. Zmniejsza się udział osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Tym samym postępuje proces starzenia się społeczności. Według prognoz będzie się on nadal pogłębiał. Struktura ludności gminy w 2025 roku

- przedstawiała się następująco: osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 1045 (15 %), osoby w wieku produkcyjnym 5805 (80 %), a w wieku poprodukcyjnym 429 (6 %). W latach 2021-2025 liczba ludności spada o 424 (6%), wzrosła grupa osób w wieku poprodukcyjnym.
2. Cechami charakterystycznymi starości w Polsce jest singularyzacja, czyli prowadzenie jednoosobowych gospodarstw domowych przez osoby w wieku 60 lat i więcej oraz „feminizacja starości”. W liczbie ludności gminy Mikołajki 58 % stanowiły kobiety, a 42 % mężczyźni
 3. Systematycznie rośnie udział osób w wieku 80+ w populacji osób starszych (w 2025 były to 286 osób). Jest to tzw. podwójne, demograficzne starzenie się. Według prognoz proces ten będzie się nasilał.
 4. W gminie w dalszym ciągu rozwija się system wsparcia dla osób starszych w miejscu zamieszkania, na obecny czas nie ma zapotrzebowania na specjalistyczne usługi opiekuńcze, realizowane są natomiast usługi opiekuńcze w wymiarze 6.847 godzin w 2025 roku.
 5. W gminie w dalszym ciągu rozwija się wsparcie seniorów w postaci niebezpośrednich usług opiekuńczych i medycznych (usług teleopieki).
 6. Dostępność mieszkańców zamieszkujących sołectwa, miejscowości poza Mikołajkami do usług jest trudniejsza, w szczególności dotyczy to osób zamieszkujących peryferyjne obszary Gminy.
 7. Rozwijamy system wsparcia dla opiekunów faktycznych osób niesamodzielnych, w postaci opieki wytchnieniowej w latach 2021-2025 skorzystało 48 osób,
 8. Liczba podmiotów funkcjonujących na rzecz osób starszych w gminie w dalszym ciągu jest niewystarczająca. W gminie brakuje dziennych domów pomocy, gospodarstw opiekuńczych, rodzinnych domów pomocy.
 9. Zbyt mała liczba wyspecjalizowanej kadry świadczącej usługi na rzecz osób starszych w społeczności lokalnej.
 10. Wraz z postępującym procesem starzenia się w gminie Mikołajki wzrasta zależność seniorów od pomocy innych osób, co jest związane z pogarszającą się sprawnością fizyczną i stanem zdrowia.
 11. Wiek senioralny charakteryzuje tzw. wielochorobowość. Opieka medyczna geriatryczna w gminie nie istnieje, ponieważ brakuje lekarzy geriatrów nie tylko na naszym obszarze ale także w całej Polsce.

TABELA 3: Osoby po 60 r. życia objęte wsparciem finansowym pomocy społecznej w 2024 roku

Liczba korzystających	
Ogólnie	Samotnych
152	128

Dane: MGOPS Mikołajki

Tabela 4: Wsparcie środowiskowe seniorów w 2025 roku

Usługi	Liczba osób/koszt
Opiekuńcze	54 osoby/306.082 zł

Opieka wytchnieniowa	24 osoby/118.440 zł
Teleopieka	16 osób/8.400 zł

Dane: MGOPS Mikołajki

ZASOBY I USŁUGI ŚRODOWISKOWE SKIEROWANE DO OSÓB STARSZYCH i ich rodzin w 2025 roku

- Środowiskowy Dom Samopomocy
- diagnostyka i pomoc medyczna świadczona przez Ośrodek Zdrowia
- domowa opieka hospicyjna świadczona przez organizację pozarządową z terenu powiatu
- edukacja dla rodzin, opiekunów
- konsultacje i poradnictwo prawne
- pielęgniarstwa opieka długoterminowa, w tym pielęgniarstwa środowiskowe
- interwencja kryzysowa, pomoc psychologiczna, terapeutyczna (poradnictwo prawne, socjalne)
- organizacja czasu wolnego
- opieka krótkoterminowa
- pomoc żywnościowa
- praca socjalna
- rehabilitacja społeczna świadczona przez prywatny podmiot
- teleopieka
- szkolenia
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania
- opieka wytchnieniowa
-

Rekomendacje wynikające z diagnozy:

1. Rozszerzenie wsparcia dedykowanego osobom starszym w miejscu zamieszkania.
2. Przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu i zwiększenie dostępności do usług.
3. Wsparcie i częściowe odciążenie opiekunów faktycznych w opiece nad starszymi osobami zależnymi.
4. Zwiększenie liczby podmiotów świadczących usługi na rzecz osób starszych, funkcjonujących w środowisku lokalnym.
5. Szkolenia kadr na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.
6. Niwelowanie wykluczenia cyfrowego osób starszych.
7. Zwiększenie dostępu do opieki długoterminowej świadczonej w miejscu zamieszkania.

Odbiorcy:

- osoby starsze, otoczenie osób starszych np. opiekunowie/rodziny,
- kadra instytucji gminnych
- realizatorzy usług społecznych:
 - wszystkie podmioty działające na podstawie zapisów statutowych lub innych dokumentów
 - instytucje kultury posiadające osobowość prawną (np. Ośrodek Kultury).

Wg Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2021 r. liczba osób niepełnosprawnych na terenie gminy wyniosła **830 osób**, co stanowiło 12 % ogólnej populacji osób zamieszkujących gminy w 2021 roku .

Wybrane wnioski z diagnozy pod kątem rozwoju usług społecznych:

1. W gminie w dalszym ciągu system wsparcia osób z niepełnosprawnościami w miejscu zamieszkania nie jest rozwinięty i skoordynowany w wystarczającym stopniu, w szczególności ograniczony jest dostęp do usług rehabilitacyjnych. Brakuje asystentów osób z niepełnosprawnościami, nie ma osób chętnych na świadczenie usługi sąsiedzkiej.
2. Gmina charakteryzuje problem ograniczonej dostępności do usług z powodu barier transportowych, dotyczących w szczególności mieszkańców obszarów kolonii wiejskich.
3. Niewystarczająco rozwinięty system wsparcia dla członków rodzin lub opiekunów sprawujących opiekę nad osobą z niepełnosprawnością, w szczególności miejsc opieki wytchnieniowej, szkoleń, wsparcia psychologicznego.
4. Liczba podmiotów funkcjonujących na rzecz osób z niepełnosprawnościami w gminie i zakres świadczonych przez nie usług w dalszym ciągu są niewystarczające.
5. Zbyt mała jest liczba wyspecjalizowanej kadry świadczącej usługi na rzecz osób z niepełnosprawnościami w społeczności lokalnej, w tym psychoterapeutów, fizjoterapeutów, lekarzy, rehabilitantów.
6. Poziom aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami jest dosyć niski.

Tabela 5: Usługi opiekuńcze w 2025 roku

Usługi opiekuńcze przyznane:					
z powodu długotrwałej choroby		Z powodu niepełnosprawności		Specjalistyczne usługi opiekuńcze	
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba świadczeń	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba świadczeń	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba świadczeń
20	2080	34	4767	0 Brak zainteresowanych	0 Brak zainteresowanych

Dane: MGOPS w Mikołajkach

USŁUGI SKIEROWANE DO OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I ICH RODZIN W 2025 ROKU

- Czasowy całodobowy pobyt w dps,
- Opieka wytchnieniowa dzienna i nocna dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami,
- domowa opieka hospicyjna, pielęgnarska opieka opiekunki środowiskowej

- dzienny pobyt w ŚDS
- edukacja specjalna w Szkole Specjalnej, integracyjne grupy w przedszkolu i szkołach
- edukacja rodziców, rodzin, opiekunów
- konsultacje i poradnictwo prawne
- interwencja kryzysowa, pomoc terapeutyczna w Punkcie Konsultacyjnym
- opieka medyczna
- praca socjalna
- poradnictwo psychologiczne
- pomoc żywnościowa
- rehabilitacja społeczna i medyczna w WTZ
- rehabilitacja lecznicza
- pomoc pedagogiczna, psychologiczna
- teleopieka
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania

Rekomendacje wynikające z diagnozy:

1. Wsparcie osób z niepełnosprawnościami w miejscu zamieszkania i utrzymanie ich samodzielności.
2. Rozwój dostępności stałych usług rehabilitacyjnych dla osób z niepełnosprawnościami w każdym wieku.
3. Rozwój opieki wytchnieniowej w formie dziennej i całodobowej wspierającej członków rodzin lub opiekunów sprawujących opiekę nad osobą z niepełnosprawnościami, szczególnie dla osób ze sprzężoną niepełnosprawnością.
4. Rozwój usług na rzecz rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej z powodu niepełnosprawności członków.
5. Doskonalenie kompetencji kadry na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej na rzecz osób z niepełnosprawnościami.
6. Rozwój usług usamodzielniających niepełnosprawnych mieszkańców gminy Mikołajki.
7. Zwiększenie dostępu do opieki środowiskowej świadczonej w miejscu zamieszkania.

Odbiorcy:

- osoby z niepełnosprawnościami
- osoby przewlekle i ciężko chore
- otoczenie osób z niepełnosprawnościami np. opiekunowie/rodziny
- kadra gminna
- realizatorzy usług społecznych:

wszystkie podmioty działające na podstawie zapisów statutowych lub innych dokumentów

instytucje kultury posiadające osobowość prawną (np. Gminny Ośrodek Kultury).

Tabela 6: Osoby bezdomne w placówkach stacjonarnych (noclegownie, schroniska)

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba osób/rok	1	4	4	4	6

Dane: MGOPS w Mikołajkach

Wybrane wnioski z diagnozy pod kątem rozwoju usług społecznych:

1. Profil osoby bezdomnej w gminie: to mężczyzna, w wieku pomiędzy 30 - 60 r.ż. z wykształceniem podstawowym lub zawodowym.
2. Przyczynami bezdomności są najczęściej: rozpad rodziny, eksmisja, powrót z zakładu karnego bez możliwości zamieszkania, brak stałych dochodów, przemoc w rodzinie, uzależnienia, opuszczenie domu dziecka, powrót ze szpitala psychiatrycznego. Rzadko jedna przyczyna jest powodem bezdomności, często wzajemnie się warunkują i przeplatają.
3. W powiecie Mrągowskim jak i naszej Gminie brakuje mieszkań wspomaganych i treningowych z przeznaczeniem dla osób w kryzysie bezdomności.
4. Zbyt mała liczba wyspecjalizowanej kadry świadczącej usługi w zakresie pomocy osobom w kryzysie bezdomności.
5. Gmina Mikołajki posiadała w 2025 roku 162 mieszkania komunalne i socjalne.
6. Na terenie naszej Gminy brakuje ogrzewalni lub noclegowni dla osób w kryzysie bezdomności.

USŁUGI OBSZARU KRYZYSU BEZDOMNOŚCI W GMINIE MIKOŁAJKI W 2025 ROKU

- diagnostyki i pomoc medyczna
- domowa opieka hospicyjna, pielęgniarstwo, opieka środowiskowa
- interwencja kryzysowa, pomoc psychologiczna, terapeutyczna
- praca socjalna
- poradnictwo terapeutyczne w punkcie Konsultacyjnym
- poradnictwo pracy
- rehabilitacja społeczna i medyczna w WTZ
- rehabilitacja medyczna- ambulatoryjna
- usługi opiekuńcze
- terapia uzależnień i współuzależnienia
- wsparcie żywnościowe

Rekomendacje wynikające z diagnozy:

1. Tworzenie mieszkań wspomaganych i treningowych, w których osoby będące w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym nauczą się samodzielnego życia.
2. Upowszechnienie nowych form pracy z osobami wykluczonymi i zagrożonymi wykluczeniem społecznym typu streetworking.

3. Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości usług profilaktycznych i interwencyjnych.
4. Doskonalenie kompetencji kadry na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej na rzecz osób w kryzysie bezdomności.
5. Utworzenie noclegowni lub ogrzewalni, która będzie funkcjonować w okresie zimowym zabezpieczając doraźnie osoby bezdomne.

Odbiorcy:

- ☐ osoby zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym
- ☐ osoby w kryzysie bezdomności
- ☐ otoczenie osób w kryzysie bezdomności
- ☐ kadra jednostek pomocowych
- ☐ realizatorzy usług społecznych

OBSZAR 4 – OSOBY Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI I W KRYZYSIE PSYCHICZNYM

Przyjęta w deinstytucjonalizacji kategoria „osoby w kryzysie psychicznym” jest szerszą kategorią niż „osoby z zaburzeniami psychicznymi”. Obejmuje osoby, które doświadczają różnego rodzaju problemów psychicznych, choć niekoniecznie przeradzają się one w trwałe zaburzenia.

Tabela 7; Osoby z zaburzeniami psychicznymi z terenu powiatu Mrągowskiego leczone w Poradniach Zdrowia Psychicznego

Lp.	Pacjenci objęci wsparciem poradni	2021	2022	2023
1.	Liczba chorych ogółem	4523	4751	3911
2.	Mężczyźni	2042	2519	1835
3.	Kobiety	2481	2232	2076
4.	18-29 lat	396	403	325
5.	30-64 lata	3192	3314	2717
6.	65 lat i więcej	935	1034	869

Dane: „Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego w Powiecie Mrągowskim na lata 2024-2030”

Tabela 8: Liczba osób skierowana do dps dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba/rok	5	4	4	4	5

Dane: MGOPS w Mikołajkach

Tabela 9: Liczba osób korzystających z Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych na terenie gminy

Rok/liczba osób	2021	2022	2023	2024	2025
	176	182	163	169	187

Dane: opracowanie własne gminy

Wybrane wnioski z diagnozy pod kątem rozwoju usług społecznych:

1. Ambulatoryjna opieka psychiatryczna jest niewystarczająca w stosunku do coraz większych potrzeb.
2. Na terenie powiatu Mrągowskiego nie ma dziennych oddziałów opieki psychiatrycznej. Brakuje wyższej i średniej kadry medycznej świadczącej usługi w zakresie opieki psychiatrycznej.
3. Niewielka liczba placówek oraz zbyt mała liczba psychiatrów i psychologów zajmujących się lecnictwem oraz terapią dzieci i młodzieży w powiecie.
4. Zaburzenia zdrowia psychicznego sprawiają, że coraz większa liczba dzieci i młodzieży podejmuje próby samobójcze. W województwie warmińsko-mazurskim dużą grupę wśród młodych ludzi podejmujących próby samobójcze są tak zwani „młodzi dorośli”, czyli osoby pomiędzy 19 a 24 rokiem życia.
5. Rośnie liczba osób doświadczających uzależnień behawioralnych, tj.: zaburzenia uprawiania hazardu, zespół uzależnienia od Internetu oraz inne zachowania kompulsywne – w szkołach szczególnie niebezpieczne są e-uzależnienia, które często przeradzają się w cyberprzemoc.
6. Napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej, podobnie jak ma to miejsce w dorosłej części społeczeństwa.

ZASOBY I USŁUGI SKIEROWANE DO OSÓB W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO I ICH RODZIN w 2024 roku w powiecie Mrągowskim

- AOOZN
- ambulatoryjne konsultacje psychiatryczne
- diagnostyki i pomoc medyczna
- dzienna rehabilitacja WTZ
- edukacja specjalna dla dzieci z autyzmem
- interwencja kryzysowa, pomoc psychologiczna oraz terapeutyczna
- motywowanie i prowadzenie przez członków (MGKRPA)
- opieka medyczna
- praca socjalna
- specjalistyczne usługi opiekuńcze
- terapia uzależnień i współuzależnienia – ambulatoryjna
- teleopieka
- warsztaty dla rodzin, opiekunów

Rekomendacje wynikające z diagnozy:

1. Wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób w kryzysie psychicznym w miejscu zamieszkania.
2. Wsparcie rodzin pełniących funkcje opiekuńcze nad osobami z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie psychicznym.
3. Rozwój dziennych form wsparcia typu ŚDS czy kluby samopomocy.
4. Zwiększenie dostępu do opieki długoterminowej świadczonej w miejscu zamieszkania.

5. Stałe wzmacnianie kompetencji kadr na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie psychicznym.

Odbiorcy:

- osoby z zaburzeniami psychicznymi
- osoby w kryzysie psychicznym
- otoczenie osób z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie psychicznym np. opiekunowie faktyczni
- kadra jednostek pomocowych
- wszystkie podmioty działające na podstawie zapisów statutowych lub innych dokumentów

OBSZAR 5 – RODZINA Z DZIEĆMI

Tabela 12: Liczba świadczeń dla rodzin z dziećmi realizowanych w MGOPS Mikołajki

Rodzaj świadczenia	Liczba osób uprawnionych do świadczenia
Zasiłek rodzinny	233
Dodatki do zasiłku rodzinnego	245
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	8
Świadczenia rodzicielskie	8
Zasiłek pielęgnacyjny – dla niepełnosprawnego dziecka	84
Świadczenie pielęgnacyjne	25

Dane: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS Mikołajki

Wybrane wnioski z diagnozy pod kątem rozwoju usług społecznych:

1. Zmniejsza się liczba mieszkańców gminy Mikołajki, na co wpływ ma przede wszystkim malejąca liczba urodzeń, wzrost liczby zgonów oraz ujemne saldo migracji.
2. W gminie spada liczba zawieranych małżeństw, a nowo zawierane cechują się niską trwałością.
3. Wzrasta natężenie problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach, co powoduje rosnące zapotrzebowanie na pomoc specjalistyczną.

4. W gminie funkcjonował 1 asystent rodziny, który objął swoją opieką w 2025 roku 9 rodzin. W monitoringu pozostają dodatkowo 4 rodziny.
5. Dostępność do poradnictwa specjalistycznego, w tym: rodzinnego, psychologicznego, psychoterapeutycznego, a także psychologa dla dzieci, terapeutę ds. uzależnień i współuzależnienia jest w dalszym ciągu niewystarczająca.
6. Zbyt mała jest liczba wyspecjalizowanej kadry świadczącej usługi w społeczności lokalnej w zakresie pracy z rodziną.

USŁUGI SKIEROWANE DO RODZIN Z DZIEĆMI w 2025 roku

- asystentura rodziny
- ambulatoryjne konsultacje psychiatryczne w powiecie,
- czasowy pobyt interwencyjny (np. dom samotnej matki)
- diagnostyki i pomoc medyczna,
- dzienna rehabilitacja
- dzienna opieka nad dziećmi, organizacja czasu wolnego
- edukacja specjalna dla dzieci z autyzmem w powiecie
- interwencja kryzysowa, pomoc psychologiczna, terapeutyczna
- konsultacje wychowawcze w szkołach
- opieka medyczna
- dzienna opieka nad dziećmi do lat 3 (opiekunek, punktów)
- pomoc żywnościowa
- praca socjalna
- poradnictwo prawnika
- poradnictwo pedagogiczne
- poradnictwo psychologiczne
- terapia uzależnień i współuzależnienia
- zespoły i grupy diagnostyczno-pomocowe
- zajęcia sportowe

Rekomendacje wynikające z diagnozy:

1. Tworzenie miejsca koordynacji usług np.: w formie Centrum Usług Społecznych.
2. Zwiększanie dostępności i jakości poradnictwa specjalistycznego dla rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży, w szczególności dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami i/lub zagrożonych niepełnosprawnością.
3. Rozwój form opieki nad dziećmi, poprzedzających rozpoczęcie edukacji szkolnej, głównie ze szczególnymi potrzebami i/lub z niepełnosprawnościami.
4. Udzielanie kompleksowej pomocy rodzinom w kryzysie, szczególnie w sytuacji czasowego umieszczenia jej członków w instytucjach całodobowych.
5. Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji kadr na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej na rzecz rodziny.
6. Kontynuowanie usług społecznych w zakresie placówki wsparcia dziennego w formie opiekuńczej.

Odbiorcy:

- osoby lub rodziny najbardziej potrzebujące pomocy, w szczególności:
 - dzieci i młodzież wymagająca wsparcia
 - rodziny z dziećmi, w tym doświadczające trudności opiekuńczo-wychowawczych
 - osoby potrzebujące interwencji kryzysowej
 - osoby doświadczone przemocą lub pokrzywdzone przestępstwem
 - osoby zagrożone uzależnieniami
- otoczenie rodzin
- kadry jednostek pomocowych
- podmioty działające na podstawie zapisów statutowych lub innych dokumentów
- instytucje kultury posiadające osobowość prawną (np. Gminny Ośrodek Kultury).

Cele horyzontalne:

Cele horyzontalne w procesie rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w gminie Mikołajki, zostały określone jako wspólne dla wszystkich obszarów społecznych, są to:

- tworzenie miejsca koordynacji usług np. poprzez tworzenie Centrum Usług Społecznych
- rozwój usług społecznych i pomocy sąsiedzkiej
- wzmocnienie potencjału kadry MGOPS i NGO w gminie Mikołajki
- wzmocnienie usług podmiotów ekonomii społecznej, w tym organizacji pozarządowych i przedsiębiorstw społecznych realizujących usługi społeczne
- wzmacnianie i inspirowanie współpracy międzyinstytucjonalnej

Dla każdego obszaru interwencji, na podstawie wniosków i rekomendacji wynikających z diagnozy „Potrzeb i Potencjału Społeczności Lokalnej Gminy Mikołajki w zakresie usług społecznych” określono odbiorców adresowanych działań, zakres usług, rezultaty planowane do osiągnięcia oraz działania wraz z źródłami finansowania. Na potrzeby monitoringu opracowano katalog wskaźników określających stopień osiągnięcia założonych rezultatów.

Tabela 13: Realizacja deinstytucjonalizacji usług społecznych

Nr	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Możliwe źródło/-a finansowania	Planowany wskaźnik docelowy do 2030
1.	Szkolenia podnoszące kwalifikacje i kompetencje kadry na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej na rzecz rodziny oraz kontynuacja szkolenia superwizji. Szkolenia opiekunów faktycznych z zakresu opieki nad seniorami, osobami z zaburzeniami psychicznymi (w tym opieki długoterminowej).	2026-2030	Samorząd gminy Jst, NGO Podmioty medyczne Podmioty edukacyjne	Budżet gminy i powiatu Budżet ROPS Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego na lata 2021-2027 i 2028-2034	Wzrost liczby osób wśród kadry, które podniosły kwalifikacje i swoje kompetencje na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej na rzecz rodziny. Liczba przeszkolonych opiekunów.
2.	Uruchamianie transportu indywidualnego typu door to door dla osób z potrzebą wsparcia w zakresie mobilności (jako część projektów).	2026-2030	Samorząd gminy, MGOPS NGO	Budżet gminy i powiatu Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego na lata 2021-2027 i 2028-2034 PFRON	Wzrost liczby osób, na terenie których realizowano usługi transportu indywidualnego.
4.	Rozwój usług o charakterze opiekuńczym świadczone seniorom • usługi opiekuńcze, • specjalistyczne usługi opiekuńcze, • usługi asystenckie, • usługi sąsiedzkie, • usługi tele-opiekuńcze, • usługi tele-medyczne	2026-2030	Samorząd gminy Jst, MGOPS NGO	Budżet gminy i powiatu Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 i 2028-2034 Programy rządowe, Budżet Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego (otwarte konkursy ofert na realizację zadań publicznych)	Wzrost liczby osób starszych objętych usługami o charakterze opiekuńczym oraz korzystających z innych usług.

				Samorządu Województwa Warmińsko- Mazurskiego z zakresu pomocy społecznej)	
5.	Realizacja usług rozwijających samodzielność (w tym usługi sąsiedzkie, usługi asystenta osoby z niepełnosprawnością, specjalistyczne usługi opiekuńcze, wsparcie psychologiczne i terapeutyczne).	2026-2030	Samorząd gminy MGOPS NGO	Program regionalny Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur na lata 2021-2027 i 2028-2034 Programy rządowe	Wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami objętych usługami wspomagającymi proces powrotu do samodzielności oraz korzystających z usług
6.	Aktywizacja społeczno - zawodowa • treningi umiejętności społecznych, kursy zawodowe, szkolenia, staże, pośrednictwo pracy, doradztwo zawodowe, wsparcie psychologiczne, praktyki zawodowe, upowszechnianie zatrudnienia osób z niepełnosprawnością.	2026-2030	Samorząd gminy PUP Podmioty reintegracyjne NGO	Program regionalny Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur na lata 2021-2027 i 2028-2034	Wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami, które skorzystały z usług aktywizujących społecznie i zawodowo
7.	Kontynuacja poradnictwa, konsultacji (w tym specjalistyczne) w kontrolowaniu i wychodzeniu z zadłużenia, poradnictwo prawne, poradnictwo psychologiczne.	2026-2030	Samorząd gminy MGOPS PUP Podmioty reintegracyjne NGO	Budżet gminy Programy rządowe Budżet Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego (otwarte konkursy ofert na realizację zadań publicznych Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z zakresu pomocy społecznej)	Spadek liczby osób zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym (utrata mieszkania, zadłużenie czynszowe, eksmisja)
8.	Tworzenie/wsparcie PES (Podmioty Ekonomii Społecznej) świadczących usługi społeczne, m.in. na rzecz osób w kryzysie bezdomności lub zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym.		Samorząd gminy MGOPS PUP Podmioty reintegracyjne NGO	Budżet gminy Programy rządowe Budżet Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego (otwarte konkursy ofert na realizację zadań publicznych	Liczba PES na terenie gminy

				Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z zakresu pomocy społecznej)	
9.	Realizacja usług sąsiedzkich, specjalistycznych usług opiekuńczych, poradnictwa, konsultacji, grup wsparcia.	2026-2030	Samorząd gminy Jst, NGO Podmioty medyczne	Budżet gminy Program regionalny Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur na lata 2021-2027 i 2028-2034 Programy rządowe Fundusz Solidarnościowy lub Inne programy celowe, NFZ	Wzrost liczby osób objętych usługami
10.	Wsparcie opiekunów faktycznych- usługi wspierające opiekunów osób z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie psychicznym, m. in. poprzez: • poradnictwo specjalistyczne: prawne, psychologiczne, rodzinne, wsparcie informacyjne, • wsparcie edukacyjne w zakresie podstawowej opieki pielęgniarstwa.	2026-2030	Samorząd gminy Jst, NGO Podmioty medyczne	Budżet gminy Program regionalny Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur na lata 2021-2027 i 2028-2034 Program – Fundusz Solidarnościowy Inne programy celowe, NFZ Programy rządowe Fundusz Solidarnościowy Budżet Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego (otwarte konkursy ofert na realizację zadań publicznych Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z zakresu pomocy społecznej)	Wzrost liczby osób z zaburzeniami psychicznymi oraz wzrost liczby opiekunów faktycznych korzystających z usług wspierających
11.	Tworzenie kolejnych miejsc opieki nad dziećmi, w tym o charakterze integracyjnym, zapewniających opiekę dzieciom ze szczególnymi potrzebami i/lub z niepełnosprawnościami	2026-2030	Samorząd gminy, NGO Podmioty edukacyjne NGO	Budżet gminy Program regionalny Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur na lata 2021-2027 i 2028-2034	Wzrost liczby dzieci korzystających z opieki w środowisku lokalnym
12.	Realizowanie punktu poradnictwa specjalistycznego, świadczonego na rzecz	2026-2030	Samorząd gminy, Podmioty medyczne, Podmioty edukacyjne	Budżet gminy Program regionalny	Wzrost liczby osób korzystających z punktu poradnictwa

	osób w kryzysie, również wizyty w miejscu zamieszkania klientów.		MGOPS NGO	Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur na lata 2021-2027 i 2028-2034	
13.	Wdrażanie zespołowego i interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną, zapewniającego kompleksowość udzielanego wsparcia.	2026-2030	Samorząd gminy, Podmioty medyczne, Podmioty edukacyjne Policja MGOPS NGO	Budżet gminy Program regionalny Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur na lata 2021-2027 i 2028-2034	Funkcjonujący Zespół
14.	Usługi dla dzieci i młodzieży wymagającej wsparcia, oraz dla osób usamodzielnianych.	2026-2030	Samorząd gminy, Podmioty medyczne, Podmioty edukacyjne Policja MGOPS NGO	Budżet gminy Program regionalny Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur na lata 2021-2027 i 2028-2034	Liczba dzieci i młodzieży objętej wsparciem

III. CZĘŚĆ MONITORINGU

Monitoring wskaźników określonych dla każdego z obszarów interwencji będzie prowadzony na bieżąco, w każdym roku. Począwszy od 2026 MGOPS przygotowuje razem ze sprawozdaniem z działalności Ośrodka informacje o nowych i realizowanych usługach dla każdej z 6 grup.

Wskaźniki monitoringu Planu staną się jednocześnie wskaźnikami realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Mikołajki, zaś informacja o realizowanych usługach zapewni aktualizację Strategii zgodnie z ust. 2.1 oraz 3 art. 16b ustawy o pomocy społecznej¹.

¹ 2. Strategia, o której mowa w ust. 1, zawiera w szczególności:

1) 12diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;

3. 13 Strategia, o której mowa w ust. 1, opracowana przez gminę i powiat określa usługi społeczne w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, oraz zadania publiczne, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1491, 1761 i 1940), zlecane w trybach, o których mowa w tej ustawie.